

Prædiken af Morten Munch
Midfaste søndag / 26. marts 2017
Tekst: Joh 6,1-15,

DET MINDSTE I DEN STØRSTES HÆNDER

Nadverfortælling

Af Jesu underberetninger er bespisningsunderet det eneste, der findes i alle fire evangelier. De fleste andre undere findes i to eller tre evangelier. Nogle få findes kun i et enkelt som såkaldt særstof.

Bespisningen var så vigtig og central, at den ikke var til at komme uden om, når evangelisterne skulle udvælge deres stof – den var vigtig i Jesu liv og i kirkens liv.

En af grundene er vel, at beretningen har været fortalt i forbindelse med nadverfejringen og har kastet lys over den. Det måltid, der ser ud af ingenting, har en livsforandrende betydning og har en rækkevidde helt ind i det enkelte menneskes indre dyb, uanset tid og sted.

Underet ved Tiberiassøen er hurtigt blevet til en nadverfortælling med den pointe, at Jesus selv er livets brød.

Multiplikationen af brødet taler til os om evangeliets universelle rækkevidde som et levende ord, der gælder alle mennesker i deres forskellighed, rige og fattige, unge og gamle, jøder og hedninger.

Samtidig med at denne fortælling lever i menigheden som en fortolkning af nadveren, er det vigtigt, at den rent fysiske dimension i beretningen også holdes levende som en forkyndelse af Jesu omsorg for hele mennesket, for dem der sulter og er i underskud af dagligt brød.

Det åndelige og det materielle blev på fineste vis holdt sammen i de første kristnes nadverfejring, der indbefattede et kærlighedsmåltid, hvor de, der havde rigeligt, delte med dem, der manglede.

Nadver kaldes også eukaristi, hvilket betyder taksigelse.

Når vi i tak løfter brødet og vinen op foran Gud som eksempler på skabelsens gaver, er det et udtryk for, at vi modtager hele skabelsen og hele menneskelivet af Guds hånd som en ufortjent gave.

Sagt med Kingo i den salme, vi sang som indledning: 'Hver morgen i min skål - en nåde uden mål - til mig nedflyder' (DDS 743, v2).

I nadverens taksigelse løfter vi det, der kommer fra Gud, tilbage til Gud, for at han ved sin velsignelse må lade gaverne blive til en forkyndelse af, hvem *han* er som livgiver og livsfornyere.

Det brød, der mætter os fysisk, er samtidig et tegn, der peger hen på den Gud, der mætter os i det inderste af vores person.

Inddraget

Dagens brødunder handler i sin oprindelige sammenhæng ikke om nadveren, men tager afsæt i et basalt behov for mad. Folk er langt hjemmefra, maverne er begyndt at knurre, og der er ikke noget supermarked lige om hjørnet.

Ser vi på miraklets udførelse, er visse detaljer fremhævet, andre er udeladt. Blandt det, der er fremhævet, finder vi det overraskende forhold, at disciplene bevidst inddrages i miraklets udførelse.

Det er ikke et solonummer fra Jesu side. Først inddrages Filip, så Andreas sammen med den lille dreng.

Det, de har i hænderne af utilstrækkelige og ubetydelige ressourcer, lægger de i Jesu hænder, hvorefter det tilføjes den uforklarlige dimension, som vi kalder velsignelse.

Uden de store armbevægelser drager Jesus disciplene med ind i det, han gør – med ind i velsignelsen. De skal ikke stå som tilskuere, men forstå at Jesu og deres hænder smelter sammen i Guds rige. Det gælder for dem – og for os – at vi er gudsrigetets børn og tjenere.

Problemet med mirakler er, at vi let får hele fokus på, at Gud skal løse problemerne for os, så vi slipper for at blive involveret og tage fat. Vi kommer let til at tænke, at når det, vi har, alligevel ikke rækker til, så er der ingen grund til at blive involveret.

Evangeliet vil lære os at drage en anden slutning. Gud vil bruge det, vi har – også når det ikke ser ud af meget.

Det er altid nok til en begyndelse. Det er altid nok til, at mere kan komme til. Vi skal ikke vente på de andre. Vi skal være de første til at tømme lommerne.

Gud vil inddrage os – og det sker, når vi lader være med at holde anstrengt på livet, lader være med at beholde det vi har fået betroet for os selv, som om det er vores eget.

Set med troens øjne er alt til låns. Her hedder det ikke dit og mit, men vores – ligesom i Fadervor: Giv os i dag *vort* daglige brød.

Kun når livets gaver deles ud, vokser de Guds vækst. Det er som i lignelsen om de betroede talenter. Når talenterne graves selvbeskyttende og nærigt i jorden, får vi med garanti en nulvækst.

Når livet og de tilhørende talenter derimod sættes i omløb, og vi vover livet lidt mere, bliver der plads til Guds velsignelse.

Kierkegaard er blevet tillagt ordene: At vove er at miste fodfæste en kort stund. Ikke at vove er at miste sig selv.

Det vovestykke, vi bliver bedt om at tage del i, handler med brevttekstens billede af sædemanden om at turde så rigeligt. Som i naturen, er der i livet som helhed og i Guds rige en sammenhæng mellem udsæd og høst.

Når vi holder igen på udsæden, bliver høsten mindre. Når vi er gavmilde med vores liv, bliver høsten større.

Brevteksten lægger med udtrykket 'den glade giver' vægten på glæden ved at give. Det rummer en dyb hemmelighed, som vi først og fremmest møder hos Gud selv. Gud er den glade giver.

Han inviterer os til sit bord og deler sit himmelske liv med os.

Den lille dreng med madpakken er også en glad giver. Det kan godt være, at han gav madpakken med en vis tøven og usikker spørgen. Men da han så glæden hos dem, der kunne spise sig mætte, er der ingen tvivl om, at hans glæde var den største. Fordi han blev inddraget.

Det mindste i den størstes hænder

Men det er langt fra let at give ind i de områder, hvor vi føler os utilstrækkelige. I det konkrete liv er det en udfordring at lægge det mindste i den størstes hænder.

Det kan opleves som en prøve – og sådan fremstilles det også i dagens tekster.

Både om Israel under ørkenvandringen og om Filip i ørkenen står der, at de blev sat på prøve gennem den oplevede brødmangel. En prøve der som mål har at føre tilliden til Gud ind i vækst og modning.

Misforholdet mellem det lidt vi har, og behovenes størrelse, får os til at tøve – ligesom Filip, der regner og dividerer.

5 brød, 5 tusinde mennesker; det giver 1 brød pr. tusind. Hvad er det til så mange, konkluderer han med rette, hvis det kun er fornuften, der styrer.

Gud kender vor afmagt i mødet med de mange behov i verden. Han kender vore begrænsninger. Men det er ingen hindring – som det så tydeligt fremgår af dagens evangelium. Han vil gøre det lidt, vi har, til livets brød for mennesker.

I salmen inden prædikenen sang vi om at række hænderne frem som tomme skåle med en bøn om at modtage liv fra kilder udenfor os selv. Hænderne beskrives også som nøgne træer, der ved Guds velsignelse bærer blomst, blade og frugt til lægedom for andre.

Med en lille madpakke til så mange føltes disciplenes hænder som tomme skåle og nøgne træer.

Disciplene så skiftevis på det lidt, de havde i hænderne og på den store menneskemængden, de havde foran sig – frem og tilbage - og kunne ikke andet end tænke i underskud og i mangel på ressourcer.

Jesus så det samme som dem, men han tænkte i overskud og i muligheder – for han så noget mere end skarerne og brødet: Han så den Gud, hvis magt udfolder sig i menneskelig afmagt; den Gud der kan vende 'ikke nok' til 'nok' – ikke udenom det, vi har – men gennem det.

Troens liv er en øvelse i at lægge det mindste i den størstes hænder og modtage liv fra kilder udenfor os selv.

Da kan vi med Grundtvigs ord 'leve højt ved Herrens bord', som vi skal synge det i den sidste salme, 298 vers 3:

Livets Træ ved flodens rand, vokser op i troens land, så Guds-folket
mad og drikke, midt i ørken savner ikke, lever højt ved Herrens bord.

Amen.